

Fából papiros.

A nemzetek polgárosodásával rendkívüli arányban növekvő papirfogyasztás oly mesés mérveket ért el, hogy az ebbeli szükséglet kielégítésére a közönségesen használt és kapható legjobb nyers papiranyagster, a len- és kender-rongy többé elegendő nem volt. Mi volt természetesebb tehát minthogy a soha nem nyugvó és nyereség után sóvárgó ember a már drága és nem elegendő mennyiségben kapható vászon rongyokért pótszereket keresendő, minden olcsó és könnyen kapható rostos növényi és állati anyagot kísérlet alá vetett. A majd tisztán majd elegyesen használható nyers pótszerek közül megemlíten-
dők a pamut és selyem rongyokon kívül a len- kender- és pamutcsepű és pozdorja; elhasznált kötelek, pányvák, zsinórok; a gabnaneműek és hüvelyes vetemények szalmája, a tengeri levelei és kórója; nád és sás-
nemű növények; széna; továbbá különféle más növények mint: csalán, bogács, rekettye; a farkasboroszlán ákász hárs és szil háncsa; elhasz-
nált papiros és cserkéreg; a fák levelei; zuzmók és mohák; a bur-
gonya és káposzta levelei; a komló indái; a czukorrépa maradék a
czukor- és a burgonya maradék a keményítő gyártásnál; a papir- és
közönséges szederfa (*Morus papirifera et alba*) kérge; turfa, fonalkő
és bőr; a selyem gubók maradéka azok lemotolálásánál és végre a fa.
Ezen anyagok egyikénél sem akart oly kevéssé sikerülni, azok szétzu-
zása tépése őrlése s a t. által, a tulajdonképeni finom hasonnemű pa-
piranyag előállítása mint a fánál, de végre minden nehézségen diadal-
maskodott az emberi ész. úgy annyira, hogy jelenleg fából igen jó és
meglehetősen olcsó papirost készítenek. A fának szénbontása oly finom
szálakra, rostokra, hogy abból hasonnemű papiranyag váljék gépek se-

gitségével köszörülés által történik. A fadarabok lapjokkal illesztve a köszörűkorongokra köszörültetnek a legfinomabb rostokra. Ezen műtét azonban költséges gépeket s ezeknek hajtására igen nagy erőt kíván, s csak is ezen körülmény az oka, hogy a fából való papirgyártás még nem lett oly általános a mint ezen nyers anyag olcsón és könnyen kapható. Tavaly egy Hessen-Casseli gépészszel jöttem össze ki a jó hirben álló Zólyom megyében fekvő Hermaneczi papirgyárba utazott, hogy ott egy köszörűgépet állítson fel. A tárgy engem rendkívül érdekelvén különféle kérdésekkel ostromoltam utazó társamat, de ez nemzeti szokása ellen oly kevéssé volt közlékeny, attól tartván talán hogy majd szabadalmat váltok eljárására, hogy minden faggatásom dacára csak a következőket sikerült belőle kihúzni: a fa a köszörűgépben a lehető legfinomabb rostokra bontatik; a vízbe áztatott rostra légsáv öntettk, hogy az lágygyá és hajlékonyyá váljék azután az egész vízzel és sziksóoldattal kimosatván, halvmész oldattal megfehérítve átadatik a közönséges uton való papirgyártásnak. A fából készült papirosok melyeket utazótársam nekem mutatott részint színesek, részint szürkés fehérek és egyáltaljában közönséges használatra jó minőségűek voltak, különösen azok melyek negyed, harmad vagy fele részig len vagy kender-rostokkal elegyített farostokból készültek; szép finom papir készítésre a fa úgy látszik nem alkalmas; egyébaránt elég nyereség ha jutányos áron közönséges papirost nyerhetünk s erdeinket egy új mellék-jövedelemmel gazdagíthatjuk. Fanemeink közül a fenyűfélék, a lúcz és jegenye, különösen pedig az erdeifenyő mutatkozott legalkalmasabbnak a papirgyártásra fehér hajlékony és lágy rostjai miatt, a keményfák mint a tölgy és bükk nem kedvező eredményt mutattak, a nyár- és fűzfák még a fenyőknél is jobbak volnának ha az abból készült papiros nem volna oly laza és azon nagyon kellemetlen tulajdonsággal nem bírna, hogy a nyomdákban szokásos nedvesítés folytán majdnem még egyszer oly vastagra dagad.

M.